

STUDENTAI APIE MOKOMĄJĄ BŪSIMOJO POLICIJOS PAREIGŪNO PRAKTIKĄ

Nijolė Bankauskienė¹

¹*Kauno technologijos universiteto Socialinių mokslų fakulteto Ugdymo sistemų katedra
Donelaičio g. 20-404, LT-44239 Kaunas
Telefonas 300134*

Egidijus Nedzinskas²

²*Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto Policijos veiklos katedra
V.Putvinskio g. 70, LT-44211 Kaunas
Telefonas 303659
Elektroninis paštas: e.nedzinskas@gmail.com*

Antanas Janušauskas³

³*Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto Fizinio rengimo katedra
Maironio g. 27, LT-44211 Kaunas
Telefonas 303652*

Santrauka. Straipsnyje apibendrinama studentų nuomonė apie mokomąją praktiką rengiant policijos pareigūnus Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakultete. Straipsnyje pirmiausia aptariami studentui, būsimajam policijos pareigūnui, keliami reikalavimai praktikos atlikimui, apibūdinami praktikos tikslai, praktikos organizavimo tvarka. Studentai respondentai, jau dalyvavę praktikos veiklose, atsakydami į pateiktus klausimus, patvirtina arba paneigia kai kurias teorines nuostatas. Praktikos atlikimo metu išryškina problemas, su kuriomis realiai susiduria studentas, atliekantis mokomąją policijos pareigūno praktiką. Konstatuotina, kad universitetinis išsilavinimas tapo policijos pareigūno privalumu. To reikalauja pasikeitusios nusikaltimų tendencijos: jaunėja ir žiaurėja nusikaltimai, daugėja grupuočių valdomų narkotikų platinimo sudėtingų tinklų, nusikaltimų, vykdomų panaudojant sudėtingas technologijas, išplitęs bei tarptautinį mastą įgijęs organizuotas nusikalstamumas. Straipsnį sudaro įvadas ir dvi dalys. Pirmojoje dalyje aptariama mokomoji praktika kaip sudėtinė studijų proceso dalis. Antroje dalyje pateikiamas kiekybinio tyrimo dizainas ir apibendrinama bei interpretuojama studentų, būsimųjų policijos pareigūnų, nuomonė apie mokomąją praktiką.

Pagrindinės sąvokos: studentas, mokomoji praktika, būsimasis policijos pareigūnas.

ĮVADAS

Mokomoji praktika – viena svarbiausių studento profesinių-praktinių įgūdžių ir gebėjimų ugdymo formų, kurios sėkmę lemia daugelis veiksnių (pvz., studento teorinių žinių, pirminių profesinių įgūdžių bei gebėjimų įsisavinimo lygmuo, priimančios į praktiką policijos įstaigos pasirengimas įgyvendinti praktikos programą ir pan.). Tarp šių veiksnių reikšmingą vietą užima praktikos vadovo (universiteto darbuotojo - dėstytojo) veikla. Kvalifikuotas, nuoseklus, metodiškas praktikos vadovo darbas organizuojant praktiką (praktikos užduočių formulavimas ir supažindinimas, ryšio su praktika atliekančiu studentu, o taip pat su įstaiga, kurioje atliekama praktika, užmezgimas, nustatymas ir palaikymas, praktikos vykdymo kontrolė bei vertinimas ir

pan.), turi sudaryti prielaidas studentui padėti įgyti praktinių įgūdžių bei išplėtoti veiklas ir gebėjimus.

Policijos pareigūnų personalo kvalifikacija įgyjama pažinimo keliu. Aukštos kvalifikacijos poreikiai nulemia atitinkamas žinių perteikimo technologijas. Tam tikras jų derinys leidžia nuosekliai pažinti reiškinius, tačiau kiekvienas technologijų elementas turi savotišką galimybių ribą. Pastaruoju metu, nestabiliai kintančioje aplinkoje, keičiasi kvalifikaciniai reikalavimai pareigūnams – reikia greitai priimti savarankiškus, neordinarius sprendimus. Būtina neatidėliotinai ir visapusiška situacijos analizė, sisteminant praktinę informaciją ir ją koreliuojant su atitinkamomis teorinėmis nuostatomis. Todėl antrasis mokomosios praktikos, rengiant policijos pareigūnus, edukacinės aplinkos komponentas – policijos įstaiga, kurioje ta praktika atliekama.

Teorijos ir praktikos sąveika ypač reikšminga policijos pareigūnų rengimui. Teorija ir praktika, mokslinės ir empirinės žinios vienos kitas papildo, praturtina, vienos kitomis remiasi, formuoja aktualias problemas, hipotezes, kelia tyrimo tikslus, apibrėžia tyrimo dalyką ir turinį. Mokomosios praktikos metu studentai privalo kvalifikuotai įvertinti analogų neturinčias situacijas, neatidėliotinai priimti teisingus sprendimus, nuo kurių priklauso profesionali situacijos analizė ir teisės pažeidimo įforminimas. Todėl labai svarbu, kad studentas jau iki būsimosios mokomosios praktikos būtų įgijęs pačių svarbiausių teorinių žinių bagažą ir gebėjimą praktiškai jas taikyti (R.Tidikio 2002)¹.

Studentų, būsimųjų policijos pareigūnų, mokomosios praktikos įvairias problemas analizavo: K.Vitkauskas (2005), E.Nedzinskas, A.Janušauskas (2007a, 2007b, 2007c), E.Nedzinskas (2007), Nedzinskas (2009), E.Nedzinskas, N.Bankauskienė, (2009)^{2, 3, 4, 5, 6, 7, 8}

Šio straipsnio mokslinę problemą apibūdina tokie klausimai: ar mokomosios praktikos metu studentų įgyti įgūdžiai dera su teorijos kurso žiniomis; ar studentai įgytas teorines žinias pritaiko

¹ Tidikis, R. Policijos mokslų sisteminimo metodologinės prielaidos // Jurisprudencija. 2002. T. 35(27).

² Vitkauskas K. Mokomosios praktikos įtaka policijos pareigūnų rengimui // Teoriniai ir praktiniai statutinių pareigūnų rengimo aspektai [Elektroninis išteklius] : respublikinė mokslinė konferencija, 2005 m. birželio 10 d., Kaunas : straipsnių rinkinys / 2005, p. 6-15.

³ Nedzinskas E., Janušauskas A. Ar pakankamas būsimųjų policijos pareigūnų rengimas tarnybai : mokomųjų praktikų vertinimo analizė // Policijos pareigūnų profesinio rengimo aktualijos [Elektroninis išteklius] : mokslinių straipsnių rinkinys / 2007, p. 41-50.

⁴ Nedzinskas E., Janušauskas A. Kai kurie studentų mokomosios praktikos aspektai // Policijos pareigūnų profesinio rengimo aktualijos [Elektroninis išteklius] : mokslinių straipsnių rinkinys / 2007, p. 51-60.

⁵ Nedzinskas E., Janušauskas A. Studentų mokomosios praktikos reikšmė rengiant policijos pareigūnus // Policijos pareigūnų profesinio rengimo aktualijos [Elektroninis išteklius] : mokslinių straipsnių rinkinys / 2007, p. 61-69.

⁶ Nedzinskas E. Peculiarities of the assessment of a profession chosen by students applying on the data of practice // Global cooperation in engineering education: innovative technologies, studies and professional development: international conference proceedings, October 4-6, 2007, Kaunas, Lithuania. 2007. p. 121-124

⁷ Nedzinskas E. Būsimųjų teisėsaugos pareigūnų mokomoji praktika, edukacinis aspektas // Vadyba. 2009. Nr. 14(2).

⁸ Nedzinskas E., Bankauskienė N. Sąvokų atsakingumas ir atsakomybė semantiniai ryšiai su etikos kategorijomis. Jaunųjų mokslininkų darbai = Journal of young scientists / Šiaulių universitetas. 2009, [Nr.] 1(22). 136-144

praktikoje, kokios policijos pareigūno savybės išryškėja, praktikantams stebint praktikos procesus bei juose dalyvaujant.

Šio straipsnio tikslas – apibendrinti studentų nuomonę apie mokomąją praktiką.

Tyrimo metodai – mokslinės literatūros ir dokumentų analizė, studentų apklausa raštu, kiekybinė duomenų analizė.

1. TEORINĖS MOKOMOSIOS PRAKTIKOS PRIELAIDOS

Mokomoji praktika (toliau – praktika) – tai Teisės ir policijos veiklos studijų programoje numatyta praktinio studentų rengimo policijos įstaigų padaliniuose forma. Bendradarbiaudamas su Policijos departamentu (toliau – PD) Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakultetas (toliau – Fakultetas) planuoja ir koordinuoja studentų paskirstymą į praktikos atlikimo vietas. Prieš prasidedant mokomajai praktikai, Fakulteto dėstytojai studentus supažindina su praktikos tikslais ir uždaviniais, pateikia jiems studijų programoje numatytas savarankiško darbo užduotis, mokomosios praktikos programas ir savarankiško darbo užduočių atlikimo metodiką.

Rengiantis praktikai vadovaujamosi nuostata, kad kokybišką pareigūno parengimą lemia ir mokymo įstaigos, ir policijos įstaigų darbuotojų bendros pastangos.

Praktikos atlikimą reglamentuoja svarbūs dokumentai: Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymas (2000)⁹, Vidaus tarnybos statutas (2003)¹⁰, Mykolo Romerio universiteto statutas (2009)¹¹ ir Mykolo Romerio universiteto Studentų praktikos (stažuotės) nuostatai (2005¹²). Mokomosios praktikos turinys sudarytas vadovaujantis Teisės ir policijos veiklos studijų programa bei Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijos 2000 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. 1079 patvirtintais Policininko rengimo standartais (2000)¹³.

Svarbu žinoti, kad praktikos metu studentams ginklai neišduodami, neskiriamos savarankiškos tarnybos vykdymo užduotys, jiems negalima atlikti procesinių veiksmų. Praktikos metu studentai privalo vadovautis policijos pareigūnų darbą reglamentuojančiais teisės aktais ir privalo vykdyti praktikos vadovų bei kitų pareigūnų teisėtus reikalavimus. Studentams, atliekantiems praktiką galima skirti policijos pareigūnams taikomus paskatinimus ir drausmines

⁹ Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymas, 2000 m. spalio 17 d. Nr. VIII-2048 // Valstybės žinios. 2000, Nr. 90-2777, Nr. 101.

¹⁰ Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statutas, 2003 m. balandžio 29 d. Nr. IX-1538 // Valstybės žinios 2003, Nr. 42-1927.

¹¹ Mykolo Romerio universiteto statutas, 2004 m. spalio 28 d. Nr. IX-2515 // Valstybės žinios, 2004, Nr. 163-5952.

¹² Mykolo Romerio universiteto Senato 2005 m. liepos 5 d. patvirtinti nutarimu Nr. 1SN- 99, Mykolo Romerio universiteto Studentų praktikos (stažuotės) nuostatai.

¹³ Policininko rengimo standartas. 2000 m. rugpjūčio 29 d. Nr. 1079.

nuobaudas bei paskatinimus. Jei praktikos metu studento veikloje išryškėjo požymių, rodančių jį esant netinkamą policijos pareigūno darbui arba yra padaromas grubus drausmės pažeidimas, studentas gali būti nušalintas nuo tolimesnio praktikos atlikimo. Pareigūnas atsakingas už praktiką, apie tai turi informuoti Fakultetą. Taip pat informuojama apie studento paskatinimo vertus poelgius ar padarytus drausmės pažeidimus.

Praktikos tikslas, kad studentas įsisąmonintų policijos visuomeninę veiklą ir bendradarbiavimą pabrėžiantį mąstymo būdą. Todėl praktikos metu svarbu akcentuoti teisingus veiklos metodus, teisės saugos darbo kaip paslaugos pobūdį, savo profesijos atstovavimą, išlaikant policijos pareigūno profesionalumą, sąmoningą iniciatyvumą, pasirengimą tarnauti žmonėms ir sugebėjimą atsižvelgti į visuomenės lūkesčius. Mokomosios praktikos metu studentą reikia plačiau supažindinti su veikla tų institucijų, su kuriomis policija daugiausia bendradarbiauja, su to bendradarbiavimo metodais. Mokomoji praktika – tai etapas, kurio metu galima stebėti praktikanto tinkamumą teisės saugos veiklai. Praktikos tikslas – pasiekti, kad studentas:

- susidarytų realybe paremtą vaizdą apie teisės saugos pareigūnų darbą įvairiose tarnybose ir apie policijos įstaigoms keliamus reikalavimus bei suvoktų teisės saugos įstaigų darbo kaip visuomeninės paslaugos pobūdį;
- išmoktų vykdyti įprastas universalios policijos pareigūno užduotis;

Praktikos pradžioje vyksta studentų supažindinimas su juos priimančiąja įstaiga. Jie supažindinami su policijos padalinių organizacija, veiklos aplinka, įstaigų skyriais ir padaliniais, policijos įstaigų vadovais, darbo laiku ir kitomis tarnybos sąlygomis, su tarnybinės uniformos, pažymėjimo ir specialių priemonių naudojimu susijusiais dalykais. Studentai privalo būti supažindinti su darbo saugumo reikalavimais. Sprendžiami didaktikos klausimai. Taip pat studentai supažindinami ir pasirašo dėl praktikos metu gautos konfidencialios informacijos neskelbimo.

Policijos įstaiga, paskirta praktikai atlikti, atsako už praktikai reikalingų resursų užtikrinimą bei praktikos įgyvendinimą. Policijos įstaiga įsipareigoja organizuoti ir įgyvendinti mokomosios praktikos vykdymą ir tuo pačiu įvertinti mokomojoje praktikoje dalyvaujančio policijos pareigūno tinkamumą teisės saugos darbui. Padalinys, priimančias studentą, paskiria praktikos vadovą, kuris vykdo mokomosios praktikos programoje numatytas funkcijas ir įvertina praktikoje dalyvaujančio studento tinkamumą profesinei veiklai. Praktika atliekama įvairiose policijos įstaigų struktūriniuose padaliniuose. Praktikos atlikimo eiliškumą nustato policijos įstaigų vadovybė.

Fakultetas atsako už mokomosios praktikos turinio planavimą ir to turinio atitikimą pareigūnų profesinio parengimo kvalifikaciniais reikalavimams. Fakultetas vykdo kontrolę: savalaikiai informuoja teisės saugos įstaigų padalinius, dalyvauja koordinuojant praktikos vadovų bei atsakingų

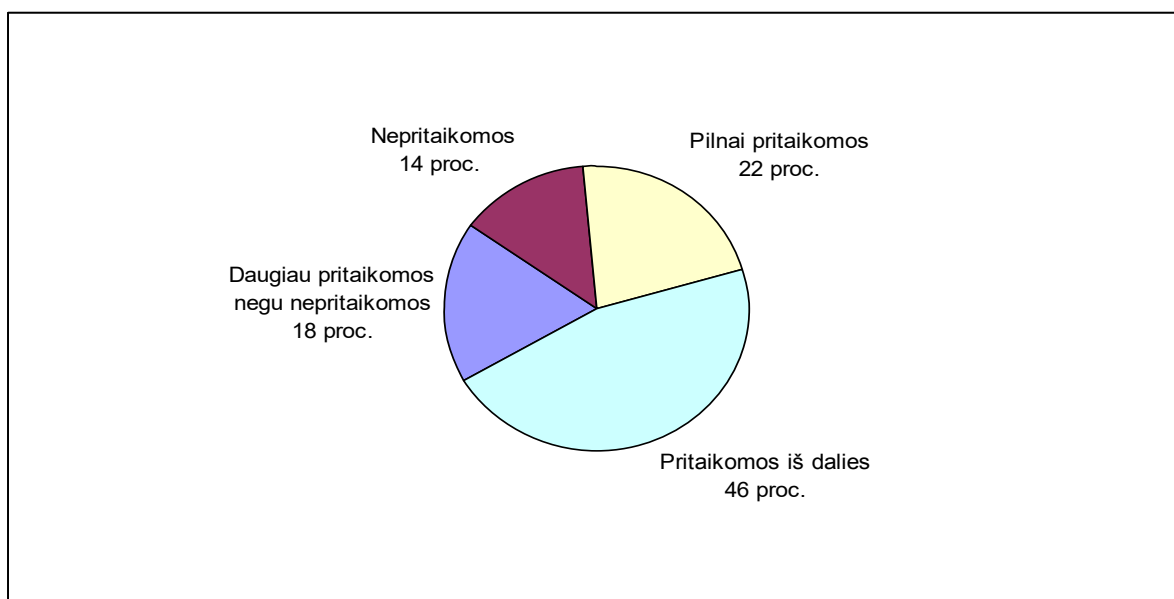
Fakultete už praktiką dėstytojų veiklą. Atsakingas už praktiką policijos įstaigos pareigūnas, pasibaigus praktikai įvertina studentų praktikos rezultatus ir pateikia Fakulteto prodekanui, o Policijos departamento vadovybei - ataskaitą apie praktikos organizavimą.

Studentai praktikos metu privalo atlikti visas praktikos vadovo skirtas mokomąsias užduotis ir kitus su praktika susijusius darbus. Mokomosios užduotys skiriamos kiekviename teisėsaugos įstaigos padalinyje, kur tuo metu studentas atlieka praktiką. Policijos įstaigos paskirtas praktikos vadovas skiria studentui užduotis suformuluodamas jas savo nuožiūra. Užduočių formuluotes ir jų atlikimo įvertinimą bei pastabas apie praktikanto veiklą praktikos policijos įstaigos praktikos vadovas įrašo į studentų praktikos atlikimo dokumentus.

2. TYRIMO DIZAINAS IR REZULTATŲ ANALIZĖ

Tyrimo imtis. Atliktame tyrime dalyvavo 44 Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto Teisės ir policijos veiklos II ir IV kursų studentai. Respondentams išdalinti 44 klausimynai. Sugrąžinti 44 klausimynai. Grįžtamumas 100 procentų. Apklausos metu su respondentais bendravo ir tyrėjas, kuris atsakė į visus respondentų klausimus. Vyraavo abipusio pasitikėjimo ir draugiškumo atmosfera.

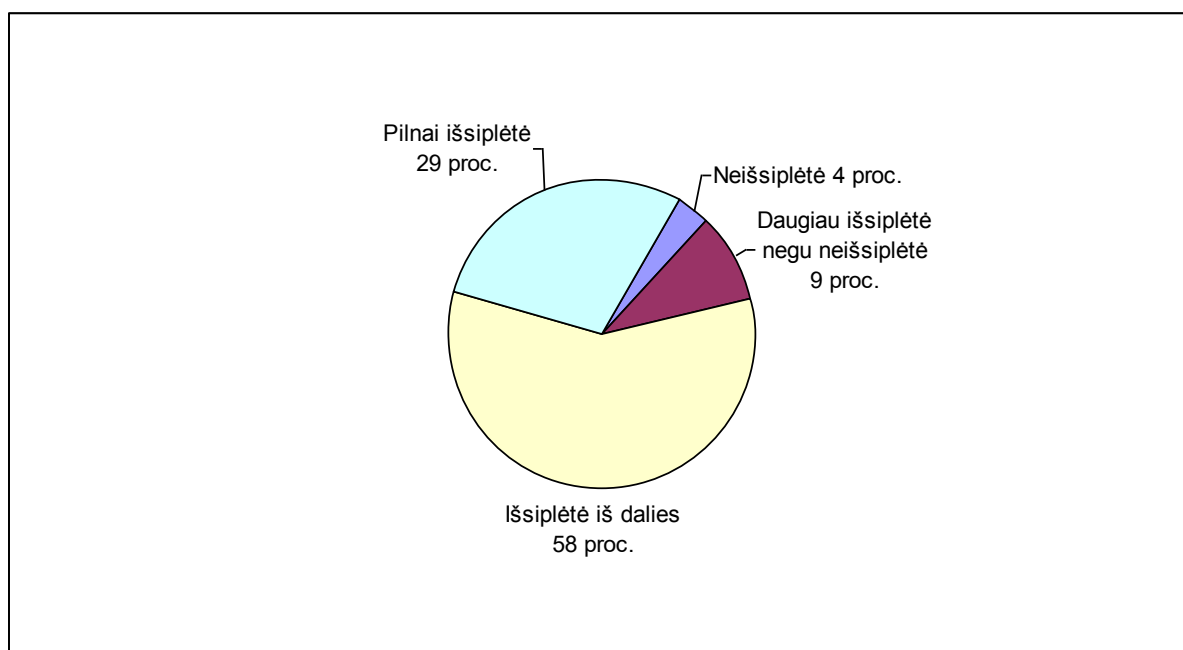
Iš pradžių respondentai buvo paklausti, *ar būsimieji policijos pareigūnai įgytas teorines žinias paskaitų metu pritaikė mokomosios praktikos metu*. Kas penktas respondentas nurodė, kad teorinės žinias, įgytas Fakultete, jie pilnai pritaikė praktikoje. Kas antras respondentas nurodė, kad teorines žinias pritaikė tik iš dalies ir tik kas septintas nurodė, kad Fakultete įgytas teorinės žinias nesugebėjo pritaikyti praktikoje (žr. 1 pav.).

1 pav. Respondentų nuomonė apie teorinių žinių, įgytų Fakultete, pritaikymą praktikos metu

Apklauskos duomenys rodo, kad vyraujanti studentų dauguma pilnai ar iš dalies pritaikė Fakultete įgytas teorines žinias mokomosios praktikos metu iškilusiems uždaviniams spręsti. Perspektyvoje tikslinga būtų išanalizuoti priežastis, kodėl 14 proc. visų respondentų praktikos metu nepritaikė Fakultete įgytų teorinių žinių. Galima daryti prielaidą, kad priežastimi galėtų būti studentų nusivylimas būsimąja profesija, nenoras mokytis ir teorinių žinių pakankamas neturėjimas, bei gal sudėtingų ir greito atsako reikalaujančių situacijų praktikoje nebuvimas. Tačiau tai tik prielaidos, reikalaujančios detalesnės analizės.

Išsiaiškinus respondentų nuomonę apie teorinių žinių pritaikomumą praktikoje, buvo pasidomėta, *ar praktika turi įtakos teorinių žinių tezauro plėtrai*. Trečdalis (29 proc.) respondentų nurodė, kad praktikos metu išsiplėtė jų teorinių žinių bagažas, beveik dviem trečdaliams (58 proc.), visų respondentų – šis bagažas išsiplėtė tik iš dalies. Daugiau teorinių žinių bagažas išsiplėtė negu neišsiplėtė (9 proc.) Tik nežymiai daliai respondentų šis teorinių žinių bagažas neprasiplėtė (žr. 2 pav.). Šie duomenys leidžia teigti, didesnė dalis respondentų pastebėjo ir teigiamai įvertino, kad praktikos metu išsiplėtė jų teorinių žinių tezauras, jis pritaikytas praktikoje.

2 pav. Praktikos įtaka studentų teorinių žinių tezauro plėtrai

Straipsnio autoriai respondentų paklausė, *ar praktikos metu įgytos žinios ir įgūdžiai padeda sustiprinti pasiryžimą tapti policijos pareigūnais*. 34 proc. visų respondentų atsakė, kad praktikos metu įgytos žinios ir įgūdžiai pilnai sustiprina pasiryžimą tapti policijos pareigūnais. 38 proc. nurodė, kad padeda iš dalies, 14 proc. atsakė, kad daugiau padeda negu nepadeda. Tiek pat - 14 proc. visų respondentų laikėsi nuomonės, kad praktikos metu įgytos žinios ir įgūdžiai nepadėjo

sustiprinti pasiryžimo tapti policijos pareigūnais. Mūsų manymu, tai vėl patvirtina anksčiau iškeltą prielaidą, kad šie studentai gal yra nusivylę būsimąja profesija.

Respondentai buvo paprašyti argumentuoti, *kodėl, jų nuomone, praktikos metu įgytos žinios ir įgūdžiai padeda sustiprinti pasiryžimą tapti policijos pareigūnu ar atvirkščiai*. Pažymėtina tai, kad antro kurso praktikantai savo nuomonės neargumentavo. Galima daryti prielaidą, kad jiems galėjo pritrūkti ir patirties, ir drąsos išsakyti savo kritišką nuomonę. Tačiau ketvirto kurso studentai, turėdami jau didesnę patirtį, savo nuomonę argumentavo išsamiai ir drąsiai. Ketvirto kurso vaikinai nurodė tik teigiamus argumentus, kodėl praktikos metu įgytos žinios ir įgūdžiai padeda sustiprinti pasiryžimą tapti policijos pareigūnais. Kai kurios respondentas merginos kritiškiau vertino situaciją ir teigė, kad ne visada praktikos metu atliekami jų veiksmai ir suformuota aplinka padėjo stiprinti pasiryžimą tapti policijos pareigūnu.

Tyrime dalyvavę respondentai buvo paklausti, *kokios disciplinos, rengiantis praktikai, yra svarbiausios - specialybės dalykui, specialybės ir bendrieji dalykai ar tik bendrieji*. 80 proc. visų respondentų pabrėžė, kad praktikos metu svarbu akcentuoti ir specialybės, ir bendrųjų gebėjimų ugdymą. Tik 20 proc. II kurso studentų, neturėdami didesnės patirties ir nematydami teisėsaugos pareigūno plačios veiklos, nurodė, kad verta akcentuoti tik specialybės dalykus. Toks kompetentingas praktikos turinio vertinimas parodė ir pačių respondentų gebėjimą susivokti šiuolaikinėje Europos ir Lietuvos edukacinėje erdvėje, kad svarbu akcentuoti ir specialybės, ir bendrųjų gebėjimų ugdymą, numatyti, ko labiausiai stokojama.

Viso permanentinio policijos pareigūno rengimo ir praktinio darbo metu ypač svarbu, kad *praktikos metu jie būtų mokomi vertinti ir analizuoti įvairias situacijas, su kuriomis pastoviai susiduria*. Respondentų atsakymai verčia susimąstyti: pilnai (išsamiai) situacijas analizuoti ir vertinti praktikos metu buvo mokomi tik 18 proc. visų respondentų praktikantų. Kiti respondentai nurodė, kad analizuoti situacijas buvo mokomi labiau negu nemokomi arba mokomi iš dalies. Net 23 proc. visų respondentų nurodė, kad jie nebuvo mokomi praktikos metu vertinti ir analizuoti įvairių atskirų situacijų. Ypač kritiškai tai akcentavo IV kurso respondentai, ypač merginos. Galima daryti prielaidą, kad arba praktikos organizatoriai nepasitiki studentais ir jų gebėjimais, arba neturi patikimų instrumentų, kaip mokyti vertinti ir analizuoti tam tikras situacijas, o gal tiesiog neturi laiko ir neskiria tam deramo dėmesio.

Praktikos metu studentai susiduria su įvairialype pareigūnų veikla, ryškėja pareigūnų profesionalumas, jų žmoniškosios savybės. Būsimieji policijos pareigūnai gal ne visada atvirai, tačiau diskutuoja ir vertina savo dirbančiųjų kolegų elgesį. Todėl respondentai buvo paklausti, *kas jiems imponuoja, stebint pareigūnų veiklą mokomosios praktikos metu*. 44 respondentai pateikė 81

vertinamąjį požymį. Labiausiai respondentai pažymėjo, kad jiems imponavo *atsakingas* pareigūnų požiūris į jiems pavestas užduotis. Tai sudarė ketvirtis nuo visų vertinimų. Ypač praktikantams imponavo tai, kad policijos pareigūnai, priimdami sprendimus, konsultavosi su savo kolegomis. Tai pabrėžė 23 proc. respondentų. Praktikantams stebino, tai kad policijos pareigūnai dirbo greitai ir operatyviai. Būsimiesiems policijos pareigūnams imponavo tai, kad policijos specialistai laiku atlikdavo jiems pavestas užduotis (14 proc.). Praktikantai akcentavo, jog pareigūnai buvo kultūringi su sulaikytaisiais, suimtaisiais ir besikreipiančiais. Tačiau praktikantai pastebėjo, jog policijos pareigūnai kultūringumu ir mandagumu tarpusavyje.

Išanalizavus II ir IV kursų studentų atsakymus, *kas jiems padarė teigiamą įspūdį, stebint pareigūnų veiklą mokomosios praktikos metu*, paaiškėjo, kad dvigubai daugiau teigiamų pastebėjimų nurodė IV kurso studentai negu jų kolegos antrakursiai. Tai rodo, kad IV kurso studentai jau turi didesnę patirtį, yra pastabesni, nebijo pareikšti savo nuomonės. II kurso studentams dar trūksta platesnio pareigūnų veiklos pažinimo bei vertinimo įgūdžių. Pabrėžtina, kad II ir IV kursų studentai vaikinai, labiau negu merginos pademonstravo savo įžvalgumą vertinant pareigūnų veiklą.

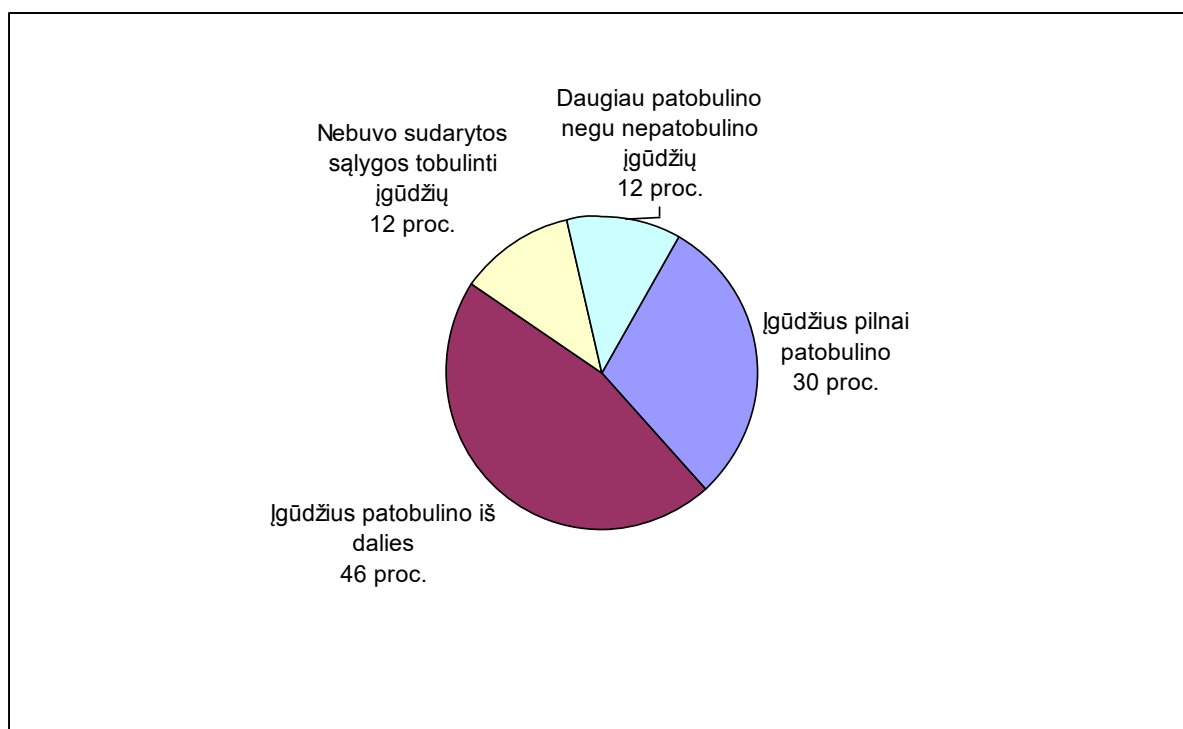
Taip pat respondentai buvo paklausti, *ar buvo ugdomas jų atsakingumas veikti įvairiose situacijose*. Šį klausimą padėjo suformuluoti E.Nedzinsko ir N.Bankauskienės straipsnyje (2009)¹⁴, pateiktos įžvalgos apie *atsakingumo* sąvoką, kaip vieną iš pamatinių etikos ir teisės kategorijų, esančią šalia tokių sąvokų, kaip *sąžinė privalomybė, stropumas, orumas* (tai savimonės konstruktas, asmens savikontrolės mechanizmas, susijęs su teisingumu ir kaltės suvokimu, pasireiškiantis, kaip žmogaus prisiimama atsakomybė už savo savarankiškus ir suverenius veiksmus, parodantis sąmoningumą, dorovinės kultūros ir laisvės laipsnį). Atsakymai į šį klausimą labai išsisklaidė: 18 proc. respondentų akcentavo, jog tas atsakingumas veikti įvairiose situacijose praktikos metu buvo pilnai ugdomas, kad ugdomas iš dalies, nurodė 48 proc., kad daugiau ugdomas negu neugdomas nurodė 23 proc., bet 11 proc. nurodė, kad jų atsakingumas praktikos metu veikti įvairiose situacijose nebuvo ugdomas. IV kurso respondentės merginos pabrėžė, kad atsakingumas veikti įvairiose situacijose ugdomas tik vidutiniškai ir ugdomas mažiau arba visiškai neugdomas. Mažiau negu pusė visų respondentų nurodė, kad atsakingumas veikti įvairiose situacijose praktikos metu ugdomas tik iš dalies.

Taip pat respondentai buvo paklausti, ar jie turėjo galimybių ir *ar iš viso buvo sudaromos sąlygos mokomosios praktikos metu jiems plėtoti įvairias vertybines nuostatas*. Respondentai atsakė, kad jiems buvo sudarytos galimybės plėtoti šias vertybines nuostatas: pareigingumą,

¹⁴ Nedzinskas E., Bankauskienė N. Sąvokų atsakingumas ir atsakomybė semantiniai ryšiai su etikos kategorijomis. Jaunųjų mokslininkų darbai = Journal of young scientists / Šiaulių universitetas. 2009, [Nr.] 1(22). 136-144.

punktualumą, *atsakingumą* ir kultūringumą, komunikabilumą ir sąžiningumą. Savo išvalgomis išsiskyrė IV kurso studentai, o ypač šio kurso vaikinai. Ką jie nurodė? II kurso vaikinai dažniau negu to paties kurso merginos nurodė, kad mokomosios praktikos metu jie turėjo galimybę ypač plėtoti šias vertybines nuostatas - pareiškumą, atsakingumą, komunikabilumą.

Kaip žinia, policijos pareigūnams tenka ne tik daug komunikuoti raštu, bet ir žodžiu. Studentai buvo paklausti, *ar praktikos metu buvo užtikrinamos sąlygos studentams tobulinti tarnybinių ir procesinių dokumentų pildymo įgūdžius*. 30 proc. visų respondentų teigė, kad tuos įgūdžius jie pilnai patobulino, 46 proc. pažymėjo, kad tuos įgūdžius jie patobulino iš dalies ir 12 proc. atsakė, jog jie daugiau patobulino tarnybinių ir procesinių dokumentų pildymo įgūdžius negu nepatobulino. Tačiau 12 proc. visų respondentų nurodė, kad praktikos metu nebuvo sudarytos sąlygos tobulinti tarnybinių ir procesinių dokumentų pildymo įgūdžius (3 pav.).

3 pav. Studentai – respondentai apie tarnybinių ir procesinių dokumentų pildymo įgūdžių tobulinimą praktikos metu

Taigi tokią situaciją galima vertinti palankiai, nors dėmesys rašytinei komunikacijai praktikos metu tobulinti neturėtų mažėti.

IŠVADOS

Išanalizavus būsimųjų policijos pareigūnų mokomosios praktikos teorines prielaidas galima teigti, kad mokomoji praktika yra reglamentuota įvairiais dokumentais, turi konkrečius parametrus, tačiau joje esama vietos ir kūrybinių sprendimų priėmimui.

Išanalizavus tyrimo rezultatus, konstatuotina, kad mokomoji praktika savyje implikuoja ir specialybės, ir bendrųjų gebėjimų ugdymą. Patvirtinta, kad vyraujanti dauguma respondentų pilnai ar iš dalies pritaikė Fakultete įgytas teorines žinias mokomosios praktikos metu iškilusiems uždaviniais spręsti. Beveik visai studentai akcentavo bendrųjų ir specialiųjų gebėjimų ugdymą, ir tik labai maža dalis respondentų nurodė, kad svarbu ugdyti tik specialiuosius gebėjimus. Toks kompetentingas įgytų teorinių žinių vertinimas parodė ir pačių respondentų gebėjimą susivokti šiuolaikinėje Europos bei Lietuvos edukacinėje erdvėje, išreikšti, ko labiausiai stokojama ir į ką reikėtų kreipti policijos pareigūnų rengėjų dėmesį.

Nustatyta, kad praktikos metu įgytos žinios ir įgūdžiai daugumai respondentų pilnai ar iš dalies sustiprino pasiryžimą tapti teisėsaugos pareigūnu.

Apibendrinus respondentų atsakymus, kas imponavo, stebint pareigūnų veiklą praktikos metu, išsiaiškinta, kad daugumą respondentų vertina atsakingą pareigūnų požiūrį į jiems pavestas užduotis, pabrėžia, kad pareigūnai konsultuojasi su kolegomis, priimdami sprendimus, greitai ir operatyviai atlieka užduotis.

Nors respondentai nurodė, kad jiems patiems mokomosios praktikos metu buvo sudarytos galimybės plėtoti vertybines nuostatas: kaip pareigingumą, punctualumą, atsakingumą, kultūringumą, komunikabilumą ir sąžiningumą, tačiau atsakingumas veikti įvairiose situacijose nėra pilnai ugdomas praktikos metu.

Apibendrinus respondentų nuomonę paaiškėjo, kad praktikos metu studentai vangiai mokomi analizuoti situacijas. Tyrimo metu paaiškėjo, kad to mokėsi tik šeštadalis studentų - visų respondentų.

LITERATŪRA

1. Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymas, 2000 m. spalio 17 d. Nr.VIII-2048 // Valstybės žinios. 2000, Nr. 90-2777, Nr. 101.
2. Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statutas, 2003 m. balandžio 29 d. Nr. IX-1538 // Valstybės žinios 2003, Nr. 42-1927.
3. Policininko rengimo standartas. 2000 m. rugpjūčio 29 d. Nr. 1079.
4. Mykolo Romerio universiteto statutas, 2009 m. liepos 23 d. Nr. XI-411// Valstybės žinios, 2009-07-30, Nr. 90-3838.
5. Mykolo Romerio universiteto Senato 2005 m. liepos 5 d. patvirtinti nutarimu Nr. 1SN- 99, Mykolo Romerio universiteto Studentų praktikos (stažuotės) nuostatai.
6. Nedzinskas E., Bankauskienė N. Sąvokų atsakingumas ir atsakomybė semantiniai ryšiai su etikos kategorijomis. Jaunųjų mokslininkų darbai = Journal of young scientists / Šiaulių universitetas. 2009, [Nr.] 1(22). 136-144.
7. Nedzinskas E., Janušauskas A. Ar pakankamas būsimųjų policijos pareigūnų rengimas tarnybai : mokomųjų praktikų vertinimo analizė // Policijos pareigūnų profesinio rengimo aktualijos [Elektroninis išteklius] : mokslinių straipsnių rinkinys / 2007, p. 41-50.

8. Nedzinskas E., Janušauskas A. Kai kurie studentų mokomosios praktikos aspektai // Policijos pareigūnų profesinio rengimo aktualijos [Elektroninis išteklius] : mokslinių straipsnių rinkinys / 2007, p. 51-60.
9. Nedzinskas E. Peculiarities of the assessment of a profession chosen by students applying on the data of practice // Global cooperation in engineering education: innovative technologies, studies and professional development: international conference proceedings, October 4-6, 2007, Kaunas, Lithuania. 2007. p. 121-124.
10. Nedzinskas E., Janušauskas A. Studentų mokomosios praktikos reikšmė rengiant policijos pareigūnus // Policijos pareigūnų profesinio rengimo aktualijos [Elektroninis išteklius] : mokslinių straipsnių rinkinys / 2007, p. 61-69.
11. Nedzinskas E. Būsimųjų teisėsaugos pareigūnų mokomoji praktika, edukacinis aspektas // Vadyba. 2009. Nr. 14(2).
12. Tidikis, R. Policijos mokslų sisteminimo metodologinės prielaidos // Jurisprudencija. 2002. T. 35(27).
13. Vitkauskas K. Mokomosios praktikos įtaka policijos pareigūnų rengimui// Teoriniai ir praktiniai statutinių pareigūnų rengimo aspektai [Elektroninis išteklius]: respublikinė mokslinė konferencija, 2005 m. birželio 10 d., Kaunas : straipsnių rinkinys / 2005, p. 6-15.

STUDENTS' ABOUT TRAINING PRACTICE WHILE PREPARING POLICE OFFICERS

Nijolė Bankauskienė*

Kaunas University of Technology

Egidijus Nedzinskas, Antanas Janušauskas*****

Mykolas Romeris University

Summary

The objective of the articles to analyze student opinion about training practice while preparing police officers. Applying on the certified study plan, every year our students fulfill the practice in territorial police offices. We have analyzed the results of practice of 44 students. In this article we generalized how effective is the use of theoretical knowledge while preparing police officers in Mykolas Romeris university, Faculty of Public Security. In this analysis we wanted to sort out students' theoretical and practical preparation and their adaptability during the training practice.

Keywords: student, teaching practice, police officer.

Nijolė Bankauskienė* Kaunas University of Technology, faculty of Social Sciences, Department of Educational systems, prof. Research interests: history of educology, communication, socioeducation work.

Egidijus Nedzinskas** Mykolas Romeris University, Faculty of Public security, Department of Police Activities, lecturer. Research interests: optimization aspects of study process, public security

Antanas Janušauskas*** Mykolas Romeris University, Faculty of Public security, Department of Physical Training, assoc. prof. Research interests: health education, analysis of educational aspects of study process

Nijolė Bankauskienė* Kauno Technologijos Universiteto socialinių mokslų fakulteto ugdymo sistemų katedros profesorė. Mokslinių interesų sritys: edukologijos istorija, komunikacijos, socioedukacinis darbas.

Egidijus Nedzinskas** Mykolas Romeris Universiteto viešojo saugumo fakulteto policijos veiklos katedros lektorius. Mokslinių interesų sritys: studijų proceso optimizavimas, viešasis saugumas.

Antanas Janušauskas*** Mykolas Romeris Universiteto viešojo saugumo fakulteto fizinio rengimo katedros docentas. Mokslinių interesų sritys: visuomenės sveikata, studijų edukaciniai aspektai.